

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoara, Chiorana, Chiseteana, Codreana, Coârul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehădia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Trărnaveana, Țimișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

O alianță economică cu Germania.

— Reflexii de Triar. —

II.

Cine ar putea fi, în situația de azi, sprijinul monarhiei noastre dacă nu Germania? — se întreabă și răspund cei mai mulți și răspunsul pare foarte firesc și justificat, cel puțin la prima privire. Să cumpănim însă totul mai temeinic. — Am văzut în cele premergătoare situația celor două imperii, ne putem deci da seamă de aceea ce poate însemna o alianță economică între ele; deoparte avem imperiul german puternic și excelent organizat, care în acest războiu a avut partea leului și a dat acel sprijin monarhiei noastre, care a fost în stare să facă minuni acasă și pe câmpurile de luptă. — De altă parte monarhia noastră bătută de atâtea lipsuri și slăbiciuni încât sunt mulți, cari îi văd mântuirea numai într'o legătură, respective alipire cât mai strânsă de Germania.

Să nu uităm însă, că, dacă oastea germană ne-a dat concursul său în toate întreprinderile noastre reușite, nu sunt puțini în Germania aceia, cari afirmă însă fără nici o rezervă, că fără de acest concurs aceste succese ar fi fost imposibile; că armata germană ne-a fost mântuitoarea. Nu căutăm dacă aceste afirmări sunt îndreptățite, constatăm numai faptul și ne tragem concluzia dureros de nefavorabilă pentru noi, că opinia publică germană se crede în drept, a pretinde dela noi, cea mai deplină recunoștință și aceasta nu în mod

platonice, ci cu contraservicii reale. Ce va să zică aceste contraservicii reale ne-ar putea spune aceia, cari au făcut alături cu soldații germani înaintările pe întinsurile Poloniei sau a Italiei. Aceia ce s'a întâmplat acolo nu sunt cazuri sporadice, ci manifestările unui sistem, care ne temem că se va continua și în viitor, după încheierea păcii.

Am vrea să fim profeți mincinoși, când credem, că alianța noastră cu Germania nu e alianța a două state, ce tind și pot să-și asigure deopotrivă interesele, ci între un stat superior sub toate raporturile și altul avizat la el, așa că până când unul își va putea asigura toate favorurile, celălalt va fi silit a le conceda toate. Că dintr'o astfel de situație de aservire nu poate rezulta pentru noi nimica bun, credem că e evident. — Industria germană puternică și exemplar organizată va ști să-și asigure superioritatea față de cea austriacă atât în ce privește desfacerea fabricatelor sale, cât și în procurarea materiilor prime. Industria austriacă va avea rol de tot secundar, iar cea ungară, ce să află în stadiul unui sfios început, nu va putea să facă un pas înainte decât, cu cele mai mari greutate.

Nu e dară decât un lucru foarte firesc nervositatea, ce se observă în largi cercuri ale țării noastre și tot atât de firesc acel curent, care tinde să zădărnicească înfăptuirea consolidării alianței cu Germania. Dintre partidele politice maghiare numai partidul popular al contelui Károlyi a arătat deplină înțelegere pentru situația, ce s'ar crea pentru Ungaria prin o strânsă alianță cu Germania. Partidul

acesta a început prin pressă și în parlament o strașnică agitație, care pornită dintr'o adâncă dragoste pentru țară și independența, ei economică și politică, nu cunoaște piedeci, nici esitări și desigur va cuceri prin tonul cald și simpatica idee a neatârării, pentru care se luptă, masele largi ale populației țării. Intreruperile ce s'au auzit în parlamentul țării, atunci, când șeful acestui partid a expus îngrijorările sale și a argumentat cu multă temeinicie și patimă în contra planului guvernului sunt de o deosebită violență, și totdeauna foarte semnificative. «Germania va lua în arândă Austro-Ungaria, iar Austria în subarândă Ungaria». — zice contele Károlyi. «Nu voim să fim o colonie germană» — replică deputatul Kun Béla. «Noi voim o ungarie absolut independentă și liberă» — zice, deputatul Holló, — și altele de acest fel.

Trecând în această ordine de idei la noi Români, credem că e de prisos să argumentăm per longum et latum pentru ca să dovedim, că din o consolidare a alianței economice cu Germania nu ne putem aștepta la mult bun. Popor fără capitaluri mari, cu o creștere și orientare economică mancă, fără bărbați suficienți, pregătiți și apți a conduce întreprinderi comerciale și industriale de dimensiuni mai mari, vom fi osândiți încă multă vreme la rolul liferantului de modeste cantități de materii brute, care oricât de bine i s'ar plăti marfa, e totuși cel exploatat. Fără a avea o fantazie vie, ci numai judecând lucrurile rece și cu bună chibzuială, vedem pe valea Sarmașului un șir nesfârșit de stabilimente industriale menite să prindă și prelucreze gazul subpământean vândut azi capitaliștilor germani; vedem ridicate în preajma modestului orașel al Dicio-Sân-Mărtinului, pe lângă fabrica de carbid și praf de pușcă zidite de Germani în timpul războiului, alte și alte hoarne, ce varsă fum greu; vedem munții lui lancu schimbând, de nou stăpânul și în locul capitalului englez, francez și belgian cu oarecare dragoste și considerare față de desmoșteniți — făcându-și intrarea capitalul german; vedem întinse și înfloritoare colonii germane în ținuturile românești ale Ardealului și ale Bănătuului, pe care nici azi, după ce l-am muncit mai mult de 1000 de ani și l-am îngrașat cu lacrimi, și sângele moșilor și strămoșilor și după ce în acest războiu am jertfit munți de morți și averi nemăsurate — nu-l putem cumpăra cu banul agonisit cu multă trudă și sudoare. Că se înmulțesc hoarnele, ce varsă fum greu și negru — nu ne pare rău. Acestea doar înseamnă înaintare, bogăție, prilej de muncă și agonisire. Da, dar am vrea să fie Români nu numai

aceia, cari ară, seamănă, seceră și cosesc; nu numai ceea ce se încovoie sub poverile ce le poartă și se ofilesc fără vreme în preajma cuptoarelor mistuitoare de materii și vieată, ci și aceea, cari mânuiesc uriașe și complicate mașini, cari plăsmuesc nouă și nouă metode într-o preface măruntaele pământului și fac bani buni din tot ce ne înconjoară — spre întărirea noastră și folosul tuturor. Iar aceasta dorință naivă e departe de realizare!

Intreprinderile de industrie agricole ce le plăsmuiesc unii conducători de bancă mai înțelegători și orientați vor întâmpina mari greutăți și anume nu din cauza materialului brut, pe care fără multă greutate îl vor putea procura, ci din cauză, că orice fondare de o nouă fabrică va fi privită cu ochi răi de industria germană, care nu se va sfii să ne facă imposibilă crearea unei industrii, chiar refuzându-ne mașinile pe cari numai industria germană ni-le poate liferă.

Ni-se va spune că vedem lucrurile în colorii de tot negre, că industria germană are la dispoziție o foarte vastă piață de desfacere în orientul apropiat, în Balcan și în Turcia, unde prin vitejia armelor și alianțele de arme a știut să-și asigure o puternică influință și pentru viitor, după încheierea păcii, și că în chipul acesta e deplin asigurată dezvoltarea industriei austriace și ungare, alături și cu sprijinul celei germane.

Optimismul acesta îl credem nejustificat și bazat numai pe aparențe. O privire temeinică a relațiilor economice a acestor țări, de altă parte starea sufletească a locuitorilor acestor țări, ne face să credem, că atât procurarea de materii brute, cât și desfacerea articolelor industriale va întâmpina enorme greutăți. Războiul ne-a învățat să trăim, cu multă cruțare și ne-a dovedit că multe din obiceiurile avute înainte de războiu, pe cari le credeam o parte întregitoare a vieții noastre, se pot abandona fără urmări; că e adevărată axioma germană, că: «Der Mensch ist ein Gewohnheitstier» și că aceasta nu are valoare numai pentru Germania, ci și pentru alții. Aceea grupare economică despre care se scrie și vorbește sub numele de «Europa centrală» nu va putea alimenta industria germană cu materiile prime necesare, nici nu va umplea buzunarele fără fund a capitaliștilor germani, va rămâne numai un surogat ca multe altele, fiindcă situația creată în ost a fost creată cu spada, fără a ține cont de interesele vitale și de aspirațiile îndreptățite a popoarelor ce locuiesc și lucrează aceste țărâni, fără însă a le putea și stăpâni alături de trufia intolerantă a spadei învingătoare. Așa dupăcum a fost plănuită ideea «Europa centrală»

în cartea lui *Naumann* «Mittel-Europa» încă a deșteptat serioase îngrijorări și proteste, cu toată temelia ei eră o înțeleaptă și bună împreună viețuire a popoarelor alcătuitoare. În modul acela însă, după cum au fost înfăptuite primele începuturi, ne vedem îndreptățiți a crede că toată această alcătuire se va prăbuși imediat ce spada biruitoare va încetă de a mai sta amenințătoare deasupra capului popoarelor.

Comerțul cu devize.

Comerțul cu devize a fost din nou reglementat din partea guvernului, prin o ordonanță recentă Nr. 2013/918 M. E. de data 18 Iunie a. c. publicată în monitorul oficial dela 28 Iunie 1918.

În sensul acestei ordonanțe bani străini (monete, bancnote etc.) și monete comerciale indigene, precum și cecuri și cambii asupra străinătății se pot cumpăra, schimbă ori a lua împrumut și se pot vinde, amăneta ori da împrumut numai la firme, cari sunt membre ale centralei pentru devize.

Preste pretensiuni și credite din străinătate, monete străine, cecuri și cambii asupra străinătății asemenea se pot face dispoziții numai în favorul unei firme aparținătoare centralei pentru devize ori cu consensul Bancii Austro-Ungare.

Sume până la K 200 se pot asemna la persoane ori firme domiciliat în străinătate și fără consensul Bancii Austro-Ungare, dar cu restricția că una și aceeași persoană sau firmă poate primi lunar cel mult K 2000.

Exportul bancnotelor austro-ungare, a cecurilor, cambiiilor, asignațiunilor și libelelor de depozit spre fructificare, liberate în Coroane, a bonurilor emise de caselle de împrumut de războiu austriace și ungare, precum și a bonurilor de cassă emise de bănci și casse de păstrare este oprit, excepționând cazul când una dintre centralele de devize, austriacă sau ungară, și-a dat învoirea în scris pentru export.

În circulația limitofă și la călătorii, pot fi trecute presté graniță bancnote până la K 500— chiar și fără învoirea specială a centralei pentru devize. Pentru asemnarea de sume în coroane, pentru depunerea de efecte, de cupoane de dividendă sau de dobânzi în depozit în favorul unor persoane sau firme din străinătate asemenea se cere consensul centralei pentru devize.

Cine duce în străinătate mărfuri sau hârtii de valoare în preț de presté K 300— este obligat a predă contravaloarea incassată pentru ele, fără amănare, unui membru a centralei pentru devize, în bani de ai țării de destinație — întrucât, din motive ponderoase, Banca Austro-Ungară nu-l dispensează dela aceasta.

Neobservarea ori eludarea opreliștei de export se pedepsește, pe lângă confiscare, conform dispozițiilor penale în vigoare pentru monopoluri.

Neobservarea sau eludarea celorlalte dispoziții ale acestei ordonanțe se consideră ca contravenție și se pedepsește cu închisoare până la 6 luni și amendă în bani până la K 2000—.

Ordonanța a intrat în vigoare în ziua de 28 Iunie a. c., ziua publicării ei.

Al VIII-lea împrumut de războiu ungar.

Subscriptionile la noul împrumut de războiu ungar continuă a se face, în țara întregă și la băncile noastre, în condiții și proporții satisfăcătoare, încât rezultatul final al subscripțiunii poate fi așteptat cu deplină încredere.

Cum am mai arătat noiele împrumuturi prezintă rentabilitate cât se poate de bună pentru subscriitorii și aceasta chiar și în cazul când n'ar dispune de întreg numărul necesar, ci ar fi nevoiți a face subscripțiunea pe calea unui împrumut-lombard.

Exemplul de mai jos va demonstra aceasta mai bine:

Suma minimală necesară și de plată *în bani* pentru semnarea unei sume de K 1,000— la noul împrumut de războiu este K 160—. Pentru a subscrie K 1,000— se cer, după rebonificarea proviziunii de 50 fil. de fiecare K 100— în total K 910—. După detragerea sumei de K 160— rămân deci K 750—. Interesele de lombard de 4½%, ce le calculează Banca Austro Ungară pentru astfel de împrumuturi fac, pe ½ an, K 16·87, pe când suma de K 1000—, scrisă aduce pe ½ an dobândă de K 27·50. Rezultă deci în favorul subscriitorilor împrumutului de războiu un plus de dobânzi de K 10·63 pe ½ an, ceea-ce corăspunde unei rentabilități de 13·3%, a capitalului de K 160— plătit la subscripțiune.

Subscripția se poate face însă și fără bani gata, *cu obligațiuni de împrumuturi de războiu din emisiunile anterioare*; în acest caz calculul este următorul:

Pe o obligațiune de împrumut de războiu emisiune anterioară, de nominal K 1,000— de 6%, se poate primi la Banca Austro-Ungară un împrumut-lombard de K 750—. Cu suma aceasta — împărțită în vârsămintale minimale inițiale de câte K 160— cerute la subscripțiune — se pot subscrie din noul împrumut de războiu de 5½% nominal K 4,700—.

Obligațiunea de K 1,000— lombardată (amănată) aduce la an dobânzi de K 60—, pe când cele K 4,700— obligațiuni nouă de 5½% aduce K 250·50. În total venitul de dobânzi este deci de K 318·50. Față de aceasta pentru împrumutul lombard trebuie plătite până la 31 Decembrie 1918 dobânzi numai de 4½%, iar dela 1 Ianuarie 1919 încolo 5%. Sarcina de dobânzi se urcă prin urmare, în mediu, la circa K 210—, iar câștigul curat din dobânzi, ce rezultă pentru subscriitorii din aceasta operație este K 108·50, adică aproape dublul sumei de K 60—, ce produce obligațiunea veche de 6% oferită drept acoperire la lombard.

Urmează din cele expuse, că statul atunci invită pe cetățeni să facă subscripțiuni la noul împrumut de războiu nu jertfă cere, ci oferă subscriitor posibilitatea unei afaceri rentabile.

Adunarea generală a „Solidarității“.

Conform convocării publicate, Duminecă în 7 Iulie a. c., s'a ținut în Arad, în localitățile institutului «Victoria», adunarea generală a «Solidarității», la care, de astădată, au participat o mulțime de reprezentanți ai băncilor asociate. Intre cei prezenți am remarcat pe următorii domni: Sava Raicu, Arad, Dominic Rațiu, Lugos, Dr. Petru Cornean, Oravița, Dr. Gavril Tripon și George Curtean, Bistrița, Nic. Macrea, Hunedoara, Aurel Șuluțiu, Nădlac, Ioan I. Lăpedatu și Constantin Popp, Sibiu, Petru Stoica, Satul-nou, Ioan Iosif, Cohalm, Ioan Ghișa, Brad, Dr. Nic. Ionescu și Const. Călțuniu jun., Caransebeș, Virgil Bontescu, Budapesta, Ioan Moldovan și Ilie Papp, Arad, Dr. Ioan Papp, Alba-Iulia, Victor Popp, Hațeg, Procopiu Givulescu, Radna, Bucur Vidrighin, Budapesta etc. Pe lângă aceștia am observat și câțiva oaspeți, ca d-nii Vasile Goldiș, Dr. Victor Bontescu, Dr. Stefan C. Popp, Emil Noaghea etc.

Adunarea a fost deschisă de președintele «Solidarității», dl Sava Raicu, care în cuvinte binesimțite a scos la iveală împrejurarea, că aceasta este deja a 10-a adunare a instituției băncilor noastre și a arătat, în resumat, rezultatele obținute în primul deceniu de muncă.

A numit notar al adunării pe dl Ioan I. Lăpedatu, secretarul «Solidarității», scrutinători pe d-nii Petru Stoica și Aurel Șuluțiu, iar bărbați de încredere, ca verificători ai procesului verbal, pe d-nii Constantin Popp și Nicolae Macrea.

Notarul a dat citire raportului direcțiunii către adunarea generală, raport, care a fost luat cu plăcere la cunoștință. Tot asemenea s'a luat act și s'au aprobat după citirea raportului Comitetului de supraveghiere, bilanțul anual și contul profit și pierdere. Excedentul de Cor. 73.70 s'a trecut în contul anului următor. Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere li s'au votat absolut pentru gestiunea anului trecut.

A urmat la ordinea zilei cererea direcțiunii de a fi autorizată să numească, ca și în trecut, un număr corăspunzător de revizori-experti. Autorizarea s'a dat, iar numirea revizorilor va urmă în proxima ședință a direcțiunii.

Membrii în direcțiune au fost realeși Dnii Dr. Petru Cornean, Ioan I. Lăpedatu și Constantin Popp, iar în comitetul de supraveghiere Dnii: Dr. Laurian German, Constantin Herția, Mateiu C. Jiga, Dr. Octav. Sglimbea și Petru Stoica.

Adunarea a fost declarată de încheiată prin președintele ei. Dl Sava Raicu, care a mulțumit tuturor pentru participare și pentru interesul ce-l poartă acestei instituții comune a băncilor românești.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște“.

— Un sfert de secol dela înființarea ei. —

(Urmare).

II.

Înființarea „Cassei de păstrare“ din Săliște și Ioan Maxim.

Inițiativa pentru înființarea «Cassei de păstrare» din Săliște o luase pe la 1882, fostul judecător regesc *Ioan Rujan Maxim*. Acest om de bine, care și-a câștigat merite deosebite pentru comuna Săliște, fiind un excelent spirit organizator, în timpul de 14 ani (1872—1886), cât a funcționat în această comună ca judecător regesc, și-a știut câștiga, într'o măsură însemnată dragostea și încrederea poporului din mărginime, care și până în ziua de azi păstrează cu scumpătate amintirea acestui bun și înțelept conducător.

Maxim s'a născut în Boița la anul 1836, a studiat, la Sibiu, ca băiat sărac și fără tată luptând cu mari greutăți materiale. După ce a terminat gimnaziul săsesc-evangelic, și-a continuat studiile la academia de drepturi, fiind în acelaș timp și profesor de limba română la gimnaziul amintit, funcțiune, care i-a dat prilej a se îndeletnici mai de aproape cu studiul limbei române și a scrie chiar o încercare de gramatică germană-română.

Rămânând în Sibiu, a ocupat mai târziu funcțiuni modeste în magistratură, dar nu s'a mărginit în toată viața lui niciodată la orizontul strâmt și înfructuos, în care se închide și vegetează de obicei viața funcționarilor ci în tot timpul s'a preocupat și cât a stat în Sibiu ca și după ce s'a mutat la Săliște, cu predilecție de problemele vieții noastre economice și culturale, ținând diferite prelegeri populare¹ și scriind articole de ziar în aceste chestiuni.

La sfârșitul anului 1882 Maxim înaintează pretorului cercual din Săliște Ilariu Muțiu «vestirea» despre o ședință a publicului din Săliște, la 26 Decembrie 1882 cal. vechiu, pentru consultarea relativă la înființarea unei casse de păstrare și de împrumuturi în Săliște».

Această «vestire» e de următorul cuprins: «Onorabile domnule Praetor! Având mai mulți inși din Săliște de cuget a înființa o cassă de păstrare și de împrumuturi în Săliște, m'au rugat pe mine să iau inițiativa în astă afacere. Spre a cerceta, de are publicul din Săliște într'adevăr dorința și reala

¹ Așa d. e. la sfârșitul anului 1870 ținut în Sibiu o prelegere publică despre: «*Industria de țesut a femeii române*» publicată în «*Telegraful Român*» an. 1871 Nr. 1 și urm. iar în 1873 trimite din Săliște aceluiaș ziar: «*Câteva observări la progresul nostru literar*». («*Tel. Rom.*» 1873 nr. 82—83) în care cercetează cauzele cari «nădușesc în cărturarii zeloși îndemnul nobil» — puținului progres literar dela 1848 încoace și află că ele se reduc la 2, 1, 1862 introduce ca prin un *salt mortal* alfabetului latin, bătrânii cetesc bucuroși tot cărți tipărite cu chirile — 2. *neologismele* și «anarhia caprițioasă ce domnește în ortografia noastră mai ales dela 1862 încoace. Prin neologisme s'au făcut 2 caste: Români (intel.) și *Valahi* (poporul) «vorbim și scriem astfel încât părinții noștri nu ne pot înțelege și rămân prin aceasta separați de viața intelectuală și literară a inteligenței sale, deși aceasta ar trebui să fie strâns sleită cu poporul, cu corpul cel mare al poporului, ca sufletul în trup». Remedii: Comisiunile școlare ale sinoadelor și congreselor să convoace pe toți erudiții români, fără deosebire de confesiune, spre a se consulta împreună, cel puțin din 10 în 20 ani, în privința ușurării progresului în literatură și învățământ, ca să fie o deplină uniformitate.

voință, ca să înființeze un astfel de institut, n'am aflat modalitate mai practică, decât a invita cea mai mare parte dintre optanți la o ședință pe 26 decembrie 1882 (7 Ianuarie 1883), la 2 ore dupăamezi în sala școlii din loc. Pe când ve vestesc despre această adunare, domnule praetor, p'atunci ve invita totodată prin biletul alăturat să binevoi-Ți a lua și DVoastre parte la această ședință. Săliște 5 Ianuarie 1883. Ioan Maxim m. p.

Înainte de aceasta vorbise poporului la diferite prilejuri despre însemnătatea întreprinderii și despre foloasele, ce pot să răsără pe urma ei. Iar în preajma ședinței a predicat și în biserică. — Maxim era om foarte evlavios și bun creștin, cercetă cu drag biserică și îi plăcea să țină strana, întonând cântările religioase cu o voce, care mulțamiă auzul și desfătă inima poporului — a afișat pe ușile bisericii, la școală și la primărie anunțuri scrise de el cu litere chirile mari și legibile, chemând pe toți țărani, să participe la ședința aceasta. Adunarea a exmis o comisiune de 6 inși: Ioan Maxim, D. Florian, Nicolae Mosora, Dumitru Roman, Dr. N. Calefariu și Nicolae Ivan spre a face un proiect de statute. Din mărturisirile contimporanilor am aflat, că ideea reuniunii nu era pe placul celor bogați, cari doriau mai bine o societate pe acții, ca să poată ei domina situația prin numărul cel mare de acții, ce ar lua: Această dorință însă nu li s'a implinit atunci, căci — fiind majoritatea membrilor din comisie pentru înființarea unei tovărășii pe baze democratice — Maxim a elaborat proiectul de statute după modelul tovărășiei săsești «Sparkassa» din Sibiu și văzând pornirea contrară acestei organizări, a amânat deocamdată înființarea spre a da oamenilor prilej să se mai frământa cu ideea aceasta și să se mai capaciteze unii pe alții.

La începutul anului 1884 (1/13 Ianuarie) s'a ținut apoi ședința de constituire, convocată în 13 Dec. 1883, și ale cărei acte se păstrează în arhiva tribunalului din Sibiu. Din actele acestea însă lipsește cu totul numele inițiatorului, ceea ce se explică așa, că Maxim în calitate de judecător, având uneori a decide în eventuale procese ale acestui institut, nu putea să figureze cu numele în fruntea acestei întreprinderi, pentru al cărei norocos și laudabil început lui îi revine totuș meritul principal.

La ședința de constituire, ținută în «sala cea mare a școlii din Săliște» tocmai în ziua de Anul nou (1884) s'au adunat — dupăcum cetim în procesul verbal — «bărbați din Săliște, Vale, Cacova, Sibiel, Țilișca și Săcel». Ca președinte interimal a condus adunarea protopopul Dr. Nicolae Maier, iar ca notar adhoc a fost ales învățătorul Nicolae Ivan. Dupăce protopopul a arătat în câteva cuvinte, care este scopul adunării, s'au cetit statutele, dându-se explicațiile și lămurile necesare asupra cuprinsului lor. Apoi s'au luat următoarele concluze:

1. La propunerea țaranului Dumitru Vârșia Popa «se decretează înființarea reuniunii».
2. La propunerea țaranului Ioan Steflea se primesc statutele «en bloc» și «se însărcinează biroul adunării cu subșternerea lor la inclitul tribunal regesc în Sibiu, ca tribunal în afaceri de polițe și comerț»; iar
3. La propunerea țaranului Stan Vulcu adunarea procedează la alegerea funcționarilor și a membrilor în direcția institutului. Cu unanimitate au fost aleși ca președinte Dr. N. Maier, vicepreședinte Dumitru Roman

(neguțător-țaran) și ca secretar sau controlor Dumitru Florian, notar comunal, iar de cassar a fost ales, cu 42 voturi Bucur Comșia (țaran).

În «consiliul de administrație» au fost aleși ca «membri ordinari»: Dumitru Vas. Popa, econom; Petru Cergău, neguțător; Ioan Comșia sen., neguțător și Nicolae Peligrad, neguțător; iar ca membri suplenți: Dumitru Răsoiu, neguțător; Iordache Roșca, neguțător; Nicolae Sârbu neguțător; Nicolae Mosora, cassar comunal — toți țărani!

În consiliul de inspecțiune («censores») ca «membri ordinari» au intrat: Oprea Bărză, neguțător; Mihail Stoica, director școlar; Nicolae N. Popa, econom și Stan Herța, econom; iar ca «membri suplenți»: Dumitru P. Hanciu, neguțător; Gheorghe Vraciu, vice-notar comunal; Dumitru Bloțiu, neguțător și Nicolae Ivan, învățător.

Dela 62 de membrii, câți au luat parte la această ședință constitutivă, se adună îndată suma de 1,172 fl. a.,¹ care fu capitalul de înființare.

(Va urma).

CRONICĂ.

Rugare către onor. noștri abonați.

Înainte de aceasta cu o lună am adresat onor. noștri abonați — în vederea multelor restanțe de abonament — scrisori particulare de provocare pentru plata abonamentelor restante.

Provocările noastre nu au rămas fără oarecare rezultat. Partea cea mai mare a restanțelor a încurs. Totuși un număr considerabil a abonaților restanțieri, între cari unii chiar cu restanțe de ani de zile, n-a aflat de cuviință a reagă la cererea noastră justă.

Pentru cruțarea cheltuielilor de poștă, cari acum sunt foarte urcate, adresăm abonaților noștri restanțieri pe calea aceasta rugarea, să-și achite fără amânare restanțele de abonament, pentru a putea face față cheltuielilor urcate cu editarea revistei noastre.

*

„Agricola“, societate economică pe acțiuni în Hunedoara. În alt loc al revistei noastre publicăm bilanțul «Agricolei», din Hunedoara, cea dintâi dintre societățile noastre pe acțiuni, care, pe lângă afacerile de bancă, a cultivat și cultivă de preferință și afaceri comerciale și industriale. Bilanțul este solid și real și se încheie cu un profit curat considerabil de Cor. 30,787.44 față de Cor. 15,260.— din anul premergător.

În Decembrie a. tr. «Agricola» a decis urcarea capitalului societar dela Cor. 100,000.— la Cor. 200,000.—. Acțiunile nouă au fost emise cu un agio

¹ «Cassa de păstrare» (Sparkassa) săsească din Sibiu s'a înființat la 1841 cu un capital numai de 1,322 fl. și a jertfit până la 1890 pentru scopuri culturale și de binefacere nu mai puțin decât 290,749 fl. și 80 cr., deci peste 1/2 milion coroane, iar de atunci încoaie în fiecare an dă sume tot mai însemnate. cf. Dr. Carl Wolff: «Die Geschichte der Hermannstädter allgemeinen Sparkassa» Hermannstadt 1891 pag. 7 și Anhang pp. 243—246.

de 20% pentru vechii acționari și cu 50% pentru cei noi. Interesul publicului a fost atât de mare, încât, după cât aflăm, până în prezent s'a semnat mult peste Cor. 200,000.—, o împrejurare, care a determinat direcțiunea «Agricolei» să propună proximei adunări generale, convocate pe ziua de 28 l. crt. să stabilească capitalul societar la Cor. 300,000.—.

Suntem încredințați, că emisiunea va succede și din partea noastră recomandăm cetitorilor și institutelor noastre să se intereseze de noua emisiune și să participe la ea. Dividenda a fost în trecut și probabil va rămâne și în viitor 8%.

*

Prolongirea termenului de subscripțiune a noului împrumut de războiu ungar. Ministru de finanțe a prolongit termenul de subscripțiune al împrumutului de războiu VIII, până la 24 Iulie a. c. inclusiv. În timpul dela 12 până la 24 Iulie a. c. prețul de subscripțiune este de K 91.90. Celelalte condiții cuprinse în prospectul de emisiune au rămas neschimbate.

*

Inscrierile la Academia veterinară din Budapesta, se fac în timpul dela 1—8 Septembrie a. c.; între 8—10 Septembrie a. c. se pot face înscrieri numai cu aprobarea corpului profesoral, iar dela 15—30 Septembrie a. c. cu a ministrului de agricultură.

Primirea la Academia veterinară se face pe baza unui atestat de maturitate dela gimnaziu sau școală reală.

La începutul anului se acoardă și mai multe burse. Cererile pentru obținerea de astfel de burse sunt a se prezentă la rectorat (VII Strada Rottenbiller 35) cu ocazia înmatriculării în timpul dola 1—8 Septembrie 1918, unde se servesc tot odată toate informațiile dorite.

*

Reorganizarea institutelor de credit fonciar în România. În România se proiectează o reformă a institutelor de credit fonciar. Noul proiect va fi prezentat camerei dejă în sesiunea de toamnă. Tendința este a scoate aceste așezăminte de sub influința politică a partidului liberal. Proiectul cere prolongirea duratei împrumuturilor la 80 ani, prin ceea-ce scad în măsură însemnată ratele replătirilor, se cere mai departe reducerea capitalului, pe care debitorul este obligat a-l lăsa la societății cu o pătrime.

*

Jubileul căilor ferate ungare de stat. La 1 Iulie a. c. s'au împlinit 50 de ani dela activarea căilor ferate ungare de stat. Linia parcursă la 1 Iulie 1868 de prima locomotivă a căilor ferate de stat a fost de 125 Km. din care s'a dezvoltat în cursul celor 50 de ani expirați o rețea de aproape 20,000 Km. lungime. Numărul locomotivelor trecute dela căile ferate private în proprietatea căilor ferate ungare de stat la 1 Iulie 1868 a fost de 16, azi numărul lor trece peste 4,600. În 1868 căile ferate ale statului au transportat în total 104,000 pasageri civili și militari. În

1916/7 numărul persoanelor transportate a fost de 152,770,000. Trenuri accelerate la 1868 preste tot n'au circulat; azi circulă pe liniile căilor ferate de stat ungare preste 26,000 de trenuri accelerate.

*

Băncile noastre pentru fundațiunea ziaristilor. La rugarea adresată băncilor române de Epitropia fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria, s'au mai făcut următoarele contribuiri:

Transp. din Nr. 26 al «Rev. Econ.» K 3,740.—	
«Agricola», Hunedoara . . . . . „	150.—
«Mureșiana», Reghin . . . . . „	150.—
	Total . K 4,040.—

Publicarea contribuțiilor se continuă.

— Tot pentru fundațiunea ziaristilor a donat și dl *Iosif Popescu*, directorul institutului «Mureșiana» suma de Cor. 100.— pentru care epitropia administrativă îi exprimă sincere mulțumiri.

Sumarul:

O alianță economică cu Germania. — Comerțul de devize. — Al VIII-lea împrumut de războiu ungar. — Adunarea generală a „Solidarității”. — „Cassa de păstrare” (reuniune) în Săliște. — *Cronică:* Rugare către onor. noștri abonenți. «Agricola», soc. economică pe acții în Hunedoara. Prolongirea termenului de subscripțiune a noului împrumut de războiu ungar. Reorganizarea institutelor de credit fonciar în România. Jubileul căilor ferate ungare de stat. Băncile noastre pentru fundațiunea ziaristilor.

„ALBINA“

instiut de credit și de economii în Sibiiu

Publicațiune.

1. Suma scrisurilor fonciare în circulațiune la 30 Iunie 1918 . . . . . K 7.413,000.—
2. Suma împrumuturilor hipotecare, ce servesc drept garanție scris. fonciare . . . . . „ 7.451,315.35
3. Valoarea realităților ce servesc de acoperire la împrumuturile hipotecare . . . . . „ 36.440,817.—
4. Suma Fondului special de garanție al scrisurilor fonciare . „ 560,000.— care se administrează separat și este plasat în următoarele efecte:

Nom. K 300,000 Împrumuturi de războiu ung. 6%
 „ „ 300,000 Scrisuri fonciare de 4½%
 Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár.

Sibiiu, 8 Iulie 1918.

Direcțiunea.

„MUSCELUL“

bancă populară ca însoțire în Tohanul-vechiu. — népbank mint szöveteret Ó-Tohánban.

CONVOCARÉ

la

a V-a adunare generală ordinară,

a băncii populare «Muscelul» ca însoțire din Tohanul-vechiu, ce se va țineă *Duminecă, în 21 Iulie 1918*, eventual în *4 August 1918 st. n. la 3 ore p. m.*, în localul institutului, la care sunt invitați cu toată onoarea toți domnii membri însoțirei.

Obiectele de pertractare sunt:

1. Alegerea unui notar și doi verificători.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiare.
3. Statorirea bilanțului și a împărțirei profitului și darea absoluturului pe anul de gestiune 1917.
4. Intregirea direcțiunii prin alegerea alor 2 membri în locul celor eșiți prin vechime.
5. Alegerea definitivă a contabilului.
6. Modificarea §-lui 18 din statute.

Tohanul-vechiu, la 1 Iulie 1918.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

Az Ó-Toháni «Muscelul» népbank mint szöveteretnek, *Vasárnap 1918. évi július hó 21-én*, esetleg *augusztus hó 4-én d. u. 3 órakor* az intézet helyiségében megtartandó

V-ik rendes közgyűlésére,

melyre az összes tag urak tisztelettel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai a következők:

1. Egy jegyző és két hitelesítőnek megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése.
3. Az évi mérleg megállapítása, nyereség felosztása és a felmentvény megadása az 1917. számadási évre.
4. Az igazgatóságnak kiegészítése 2 új tag megválasztása által a kilépő régi tagok helyébe.
5. A könyvelőnek végleges megválasztása.
6. Az alapszabályok 18. §-ának módosítása.

Ó-Tohán, 1918. évi július hó 1-én.

Az igazgatóság.

Activa — Vagyon.   **Contul Bilanț la 31 Dec. 1917.** — **Mérleg-számla 1917. dec. hó 31-én.**   Pasiva — Teher.

	K	f		K	f
Cassa în numărar — Pénztári készlet	3,860	38	Părți fundamentale — Alaptőke	2,820	—
Imprumuturi plasate — Váltó kölcsönök	19,846	—	Depuneri spre fructif. — Takarékbetétek	69,041	76
Depuneri proprii — Saját betétek	47,201	98	Fond de rezervă — Tartalék alap	569	45
Efecte — Érték papirok	400	—	Dividendă neridicată — Fel nem vett oszt.	122	—
Mobilier — Felszerelés	500	—	Interese anticipate — Előlegezett kamatok	174	38
Interese restante — Hátralékos kamatok	1,246	48	Profit net — Tiszta nyereség	327	25
		73,054			84
					73,054

Debit — Tartozik.   **Contul Profit și Perdere. — Nyereség- és Veszteség-számla.**   Credit — Követel.

	K	f		K	f
Interese de depuneri spre fructificare —			Interese de depuneri — Kölcsön kamatok	2,354	77
Betéti kamatok	1,520	14	Interese de efecte — Érték papir kamatok	12	—
Dare — Adók	130	44			
Salare — Fizetések	125	—			
Tipărituri, spese de poștă, etc. — Nyomtatványok, posta stb. költségek	263	94			
Profit net — Tiszta nyereség	327	25			
		2,366			77
					2,366

Tohanul-vechiu, la 31 Decemvrie 1917. — Ó-Tohánban, 1917. dec. hó 31-én.

George Grozea m. p.,
director — igazgató.

Ioan Strimtu m. p.
cassar — pénztárnok.

Ioan Berariu m. p.
contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Ioan S. Căbaș m. p.

Spiridon Bobinca m. p.

Ioan Bălășcău m. p.

Am revăzut conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare. — Jelen számlákat felülvizsgáltuk és azokat rendben és a fő- és segéd könyvekkel összhangzóknak találtuk.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Moise Brumboiu m. p., preș. — elnök.
Avisalom Mucea m. p.

Nicolae Ungur m. p.

George N. Popa m. p.

Ioan Scurtu m. p.

„AGRICOLA“

societate economică pe acțiuni, Hunedoara.

gazdasági részvénytársaság, Vajdahunyd.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai societății pe acții «AGRICOLA» din Hunedoara-Vajdahunyd, sunt poftiți să ia parte, conform rânduielilor din statute, la

a IX-a adunare generală ordinară,

care se va țineă *Duminecă, 28 Iulie st. n. 1918, la orele 2 după amiază*, în localitățile societății din Hunedoara, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Raportul anual al direcțiunii, prezentarea bilanțului și a propunerii pentru împărțirea profitului curat și stabilirea dividendelor și marcelor de prezență.
3. Raportul comitetului de supraveghiere și decideră asupra absolutorului pentru gestiunea anului de afaceri, 1 Iulie 1917 până la 30 Iunie 1918.
4. Hotărâre asupra rapoartelor și propunerilor făcute.
5. Alegerea alor 2 membri în direcțiune, conform dispozițiilor statutare.
6. Propunerea direcțiunii referitoare la urcarea capitalului la K 300,000.—.
7. Eventuale propuneri.

Hunedoara, la 9 Iulie 1918.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

A vajdahunyadi «AGRICOLA» részvénytársaság t. részvényesei ezennel az alapszabályok rendelkezései értelmében meghívotnak, a Vajdahunydalon a társaság üzemeltetésében, *vasárnap, j. évi Iulius 28-án delután 2 órakor* megtartandó

a IX-ik rendes közgyűlésre.**Napirend:**

1. A közgyűlés megnyitása és megalakulása.
2. Az igazgatóság évi jelentése; a mérleg bemutatása, a tiszta nyereség felosztására, és az osztalék és jelenléti jegyek megállapítására vonatkozó javaslatok bemutatása.
3. A felügyelő bizottság jelentése és határozathozatal a felmentvény megadására vonatkozólag a mult 1917/18 üzleti évre.
4. Határozathozatal a bemutatott jelentések és javaslatok felett.
5. Két igazgatósági tag választása.
6. Az alaptőkének 300,000 — koronára leendő felemelésére vonatkozó igazgatósági javaslat.
7. Esetleges indítványok.

Vajdahunyd, 1918. évi Iulius hó 9-én.

Az igazgatóság.

Bilanț general — Zárszámadás

pe timpul dela 1 Iulie 1917 — 30 Iunie 1918 — 1917. julius hó 1-től 1918. junius hó 30-ig.

Activa. — Vagyon.		K	f	Pasiva. — Teher.		K	f
Cassa — Pénztár	70,240.68			Capital social — Alaptőke	200,000.—		
Cassa de păstrare poștală — Postata-karékpenztár	9,899.87			Fondul de rezervă — Tartalékalap	66,985.—		
Giro-Conto — Giro-Conto O. M. banknál	1,131.73			Fondul de pensii — Nyugdijalap	34,589.96		101,574.96
Bon la alte bănci — Követelések más pénzüzeteknél	282,179.52	363,451.80		Depozite spre fructificare — Betétek			869,875.43
Efecte proprii — Értékpapírok	71,387.15			Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék			2,184.—
Efectele fondului de pensii — Nyugdij-alapértékp.	24,370.—	95,757.15		Creditori — Hitelezők			887.20
Escont — Váltótárca		224,650.—		Interese anticipate — Átmeneti kamatok			3,150.—
Salda Conto și Conturi curente — Salda Conto és folyószámlák		178,114.30		Profit curat — Tiszta nyereség			30,787.44
Afaceri comerciale industriale bucate în magazin conform inv. — Kereskedelmi, ipari ügyletek a gabona raktárban leltár szerint		168,132.46					
Moara — Műmalom		76,538.—					
Realități — Ingatlanok		80,940.32					
Mobiliar — Butorzat		3,800.—					
Capital restant — Hátralékos alaptőke		17,075.—					
		1,208,459.03					1,208,459.03

Contul Profit și Pierdere. — Nyereség- és Veszteség-számla.

Debit. — Tartozik.		K	f	Credit. — Követel.		K	f
Interese de depuneri — Betéti kamat	30,510.30			Interese — Kamatok	38,613.09		
Salare — Fizetések	9,256.75			Căștig la afaceri comerciale și industriale — Jövedelem kereskedelmi és ipari vállalatok után	57,433.43		
Spese — Költségek	4,129.19						
Contribuție — Adó	11,096.72						
Darea după int. dep. — Betét kam. adó	3,051.03	14,147.75					
Plătiri diferite — Különféle költségek		2,324.35					
Binefaceri — Jótékony cél		168.90					
Amortizări — Leírások		4,721.84					
Profit curat — Tiszta nyereség		30,787.44					
		96,046.52					96,046.52

Hunedoara, — Vajdahunyd, la 30 Iunie 1918.

Macrea m. p., director executiv — vezér igazgató.

Pentru contabilitate: — A könyvelőségért: Macrea m. p.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Dr. George Dubleşiu m. p., prezident — elnök.

Dr. Vlad m. p., v.-prezident — alelnök.

George Rain m. p.

Ioan Dima m. p.

George Henția m. p.

Conturile prezente le-am revidat și le-am aflat în deplină ordine. — Jelen számlákat megvizsgáltuk és teljes rendben találtuk.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Ioan I. Lăpădatu m. p., prezident — elnök.

Constantin Dăncilă m. p.

Eremie Muntean m. p.

Romul Albu m. p.

Dr. Victor Bontescu m. p.

Ioan Păcurariu m. p.

Constantin Popp m. p., revizor expert al «Solidarității» — a «Solidaritarea» szakértő revizora.

Proprietar și editor: Ioan I. Lăpădatu.

Tiparul Tipografiei arhidiecezane în Sibiu.